

האם נחשבה הנזירות לסיגוף בעיני החכמים / הרב פרופ' אהרון שמש

ספרי במדבר פסקה כב (מהדורת כהנא עמ' 59–60):

להזיר לה' - מצוה להנזר לשם. <או אם נזר לשם נזיר ואם לאו אין נזיר ת"ל נזיר מכל מקום> אמר שמעון הצדיק לא אכלתי אשם נזירות מימיי אלא אחד כשבא אחד מן הדרום יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו מסודרות לו תלתלים נמתי לו מה ראית להשחית שער זה נאה. גם לי רועה הייתי בעירי והלכתי למלות מים מן הנעיים ונסתכלתי בביאה שלי פחז לבי עלי בקש להעבירני מן העולם נמתי לו רשע הרי אתה מתגאה בשאינו שלך בשלעפר ושלרמה ושלתוליעה, הריני מגלחו לשמים. מכתי את ראשו ונשקתיו על ראשו נמתי לו כמותך ירבו עושין רצון המקום בישראל ועליך נתקיים איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה'.

תוספתא נדרים א, א (מהדורת ליברמן עמ' 100):

ר' שמעון אומר: כנדבת כשרין לא, נדר בנזיר, שחסידיה הראשונים לא היו מתנדבין נזירות. שאם ירצה להביא עולה - יביא, תודה וארבעה מיני לחמה - יביא. לא היו מתנדבין נזירות מפני שהן צריכין כפרה "שנ" וכפר עליו מאשר חטא על הנפש".

ספרי במדבר פסקה ל (מהדורת כהנא עמ' 86–87):

"וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" - ר' אלעזר הקפר או' וכי על אי זו נפש חטא זה שצריך כפרה, אלא שציער נפשו מן היין. והל' דב' קל וחוי, ומה אם המצער נפשו מן היין צריך כפרה קל וחומ' למצער נפשו על כל דבר.

ר' ישמ' או' בנזיר טמא הכת' מדבר, שנ' "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש", שמיטמי למתים.

כל כנויי פרק ראשון נדרים

מב א מ"י פ"ג מ"ג
מרים ה"ב כג ופ"י
מ"ג מירוח הלכה י'
עושה"י י"ד קט"ז ר"ג פ"ג
י'

תורה אור השלם

ו. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם איש או
אשה כי יפלא לגדר נדר
נדר לחיות לך;
במדבר ר"ב

מוסף רש"י

שלא מעל אדם
בעולתו. שלא היה שבות
בין הקדישה לשפיטה
שיבוא בה ליד מעילה
(פסחים ס"ה). תלתיים.
לשן תלתיים (ש"ה) ה"א.
בבבואה. דמות קלמור
פנים (קדושין פ"ג). ופחו
עלי יציר. ומר על
למי והכילוי ליד הכהן
(נדר י"ד).

תוספות

והא קמ"י בניבחה.
תורה ומוספה
דמתי' מיקשי' ליה דקמי'
נכנסת והדר קמתי נדר'
ר"ל דל"ן ה"י אשטוי'א
נמש' היל: כה"פ הוק'
שפבאי' בעוה'. וא"כ
אמי' הי' קרי ליה נדב'
כשרים הא ליכא שיתות'
כ"ח אכל' כשהבמה
בעורה ומתי' משמע בכל
ענין ועוד דלא מינת נדתי'
קרבן אכל נדתי' דקום כוון
שא"ס כב' עליו הס'
לא ש"ך טעם זה ואומר
הר"ר אליעזר כיון דכשרים
מתנדבים בשום צד בעורה
גם חוק לעורה ומי חסות'
שפיר הנדבה בלשון זה
ואף על גב דכשרים לא
מתנדבים כה"ג אכל נדתי'
לדי' תקלה דכל תלתי'
הלך נדתי' כשרים לא
אמר כלום: בשתן תודתי'
נודתי'. מוה"ן לשון תובא'
על האשמות כלומר כשהן
חסות' בעוונותיהם ודאי'ן
מן היסודין נודתי' להגין מן
היסודין וכשרים עליהם
ימי טומאה מתחריטין:

כי קאמר ר"מ נדר נדבה לא קאמר. דקרא לא איירי אלא נדרים
ולא נדבה: והקמתי כנדבותם נדר כנויר ובקרבן. דלמלא
שהכשרים נודרים והכי מלי' לאוקמי כר"מ: ומסרלי'ן חגי נדב.
ופירושו רבתי דהך קושיא דבין הוא דהוה מלי' לאקשו'י לה אגופא

דמתני' דהא מתני' משמע שאין
הכשרים נודרין ממקמי כנדרי כשרים
לא אמר כלום ובתרי הכי קמתי נדר
אלא דמעיקרא דייק מתני' גופא
דמפליג בין נדר לנדבה מני ובתרי
דאוקי לה כר"מ דייקין היכי קמתי
נדר. ואינו נראה לי אלא ה"ק כשלמא
אי לא מוקמי'ן לה כר' מאיר מני'ן
לפרושי נדר של כשרים מתוך שהוא
נרלון גמור וכשר הדבר לעשות כן
נדבה מקרי ואע"ג דלא אמרי'ן הכי
לא שמעי'ן ליה לתנא דמפליג בין נדר
לנדבה ולעיל אמרי' בפשיטות מאן
תנא דשני ליה בין נדר לנדבה לעיל
אמרי'ן הכי משום דקושטא דמילתא
היא אכל' הש"ס גופיה דמי לה לאדך
גיסא ולומר דלאו רבי מאיר היא ולא
שני לן בין נדר לנדבה ומתנא מתני'
שפיר אלא אי אמרת רבי מאיר היא
הכי מיקרי נדר דקרבן נדבה והרי
כיון שאין הגדר ראוי לכשרים אי
אפשר שיקרא נדבה: נדבה נמי

דלמא אמי' בה לדי' תקלה. דאע"ג
דלמא הרי זו דלמא פשע ומאחר
להציה יומר משלש רגלים:
כהלל הוק'. אס אמר על נדבה
המונחת בעורה ננדבת כשרים נדר
בקרבן שהרי כשרים מצי'ן בהמתן
לעורה (ו) ומקדישין אותה כדרך שהיה
נוהג הלל הוק': מביאה חולין לעורה.
לאו בעורה ממש שאסור להציה חולין
לעורה אלא נפתח העורה: נדבה
דגוירוס מאי איכא למימר. כלומר
היאך כשרים מתנדבין נזירות והא אית
לבו למימש דלמא אמו לדי' תקלה:
ה"ג כשמעון הדדיק ולא גרסי' סבר
לה. והכי פירושא דכל שנדר מתוך
ענין זה כל כך כוונתו ראייה
דליכא למימש בצל לדי' תקלה: אשם
נייר טמא. שהתחיל לננות ונטמא

במת שסותר מנינו ומביא קרבן ומונה כחלה: ופחו ירי' עלי.
מיהר מלי' פחו כמיס' ובקש לטרדני מן העולם ליתך אחרי מראה עיני:
נייר להזיר לה. שמירתו לשם שמים: משום דאמי' על הטא. שנטמא:
כשהן סוהין נודרין. כשהן מתחריטין על מעשיהן הרעים: ורבי'ן עליהם
ימי נזירות. שמתחלה לא נתכוונו אלא לשלשים יום: מביאין חולין לעורה.
לאו דוקא שכל זמן שלא המירן חכם נזירותן קיימת וקרבתותיהן מוכה
עליהן אלא כעין חולין קאמר שמתוך שאין כוונתן ראייה אף קרבתותיהן
אינן ראוין. אכל צהך גברא שבה מן הדרוס ליכא למימש להכי

דגזירין אית נעקד בערטה אלא על ידי המרת חכם אלא כעין חולין בעורה וה"ה נמי דלא הוה אכל קרבתותיו שהביא אחר שמה נזירות טהרה דכיון שנתחרט בעוונותיו הוה כאלו נעקד נדרו
ואף קרבתות סוף נזירות הם כחולין בעורה אלא נקט אשם דמסקי' ליה לפי שאין נזיר טהור מביא אשם אלא זה שהיה נדוק גמור היה קים ליה ביה שלא נתחרט בהארץ ימי טומאתו:
תני גרבי. ואע"ג דבקרסא כתיב מזור נדבה נמי קרי מדור דלאו אירעה דקרא למימר מדבור:

כי קאמר ר"מ (ב) נדר. אסור בלשון נדרים דוקא קאמר: אכל
נדבה לא אמר. והיינו מתני' דקמתי כנדבותם דכשרין נדתי בלשון
נדבה: והא קמתי כנדבותם נדר כו'. דמשמע דבלשון נדר קאמר:
דלמא אמי' בה לדי' תקלה.

כי קא"ר מאיר בנדר נדבה לא קאמר והא
קמתי כנדבותם נדר כנויר ובקרבן תני נדב
בנויר ובקרבן מאי שנא נודר דלא דלמא
אתי בה לדי' תקלה נדבה נמי לא דלמא
אתי בה לדי' תקלה כהלל הוק' דתניא
אמרו על הילל הוק' שלא מעל אדם
בעולתו כל ימיו מביאה כשהיא חולין
לעורה ומקדישה וסומך עליה ושוחטה
הניחה גרבה דקרבתות נדבה דנזירות מאי
איכא למימר סבר לה כשמעון הצדיק

ד' דתניא אמר (רבי) שמעון הצדיק מימי לא
אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד פעם אחת
בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתיו שהוא
יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו
תלתיים אמרתיו לו בני מה ראית להשחית
את שערך זה הנאה אמר לי רועה הייתי
לאבא בעי'י הלכתי למלאות מים מן
המעיי'ן ונסתכלתי בכבואה שלי ופחו עלי
יצרי ובקש לטורדני מן העולם אמרתיו לו
רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך
במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה
העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי
ונשקתי' על ראשו אמרתיו לו בני כמוך אירבו
נזורי נזירות בישראל עליך הכתוב אומר
'איש כי יפליא לגדור נדר נזיר להזיר לה'

מתקיף לה רבי מני מאי שנא אשם נזיר טמא
דלא אכל דאתי על הטא כל אשמות נמי
לא ליכול דעל הטא אתו א"ל ר' יונה היינו
מעמא כשהן תודתי' נודרין וכשהן מטמאין
ורבי'ן עליהן ימי נזירות מתחריטין בהן
ונמצאו מביאין חולין לעורה אי הכי אפילו
נזיר טהור נמי נזיר טהור לא דאמורי
אמיד נפשיה דיכול לגדור ואיבעית אימא
אפילו

לש"ס ונמצאו מביאין חולין לעורה ומשו"ה לא אכל אלא מזה דודאי לש"ס
הוא דענד: א"ה אפי' נזיר טהור. דלמא מתחרט על נזירותו ונמצא
מביא חולין לעורה: בנייר טהור. ליכא למימש דמתחרט דכיון דלא נטמא
ולא רבו עלי' ימי טומאה ודאי לא מתחרט. ואי אמרת אפ"ה הוא מתחרט
דאינו יכול לעמוד בניירותו להא ליכא למימש דאי לאו דאמיד בנפשיה
קודם שגדר דיכול לעמוד בו לא הוה נדר ולא מתחרט כל היכא דלא נטמא:
אפילו
שכיון שהיתה כוונתו כל כך ראייה בתחלה אכן סהדי שלא נתחרט:
תני

(א) [פסחים מ"ו:] (ב) מיר
ד: [תוספתא ס"ס פ"ד].
(ג) [מנחות הלכה י'
(ד) [בבא מציעא מ"ג].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כי קאמר ר'
מאיר אסור בנדר בלשון:

הגהות מהר"ב

רגשבורג

[א] רש"י ד"ה נדבה נמי
וכי אכל בבל תלמי לא
וכי י"ב בסוגיא קמימא
דרי"ה דף ד' איתא להדיא
דלף נדבה עובר בבל
תלמי. וכבר הרגישו בזה
בש"ס פנים מאירות ח"א
ס"ג ע"ג. ובש"ס ע"ק ח"ב
ס"ג ג' ע"ה"ה מה שמרלו:

פירוש הרא"ש

כי קאמר ר"מ בנדר
בגריבה לא קאמר. ולהכי
תנא נדר לא פוק: נדבה:
ופריך היכי משמע לה
דמשום דלמא נדר בל
למעוטי נדבה והא קמתי
לנדבתם נדר נזיר ובקרבן
והאי נדר ע"כ נדבה
היא משום דכשרים אינם
נודרין: ובש"ס תני גרבי.
ודרך התנא לנטות בין נדר
לנדבה אכל לעולם לא קרי
לנדר נדבה: ח"ס נדר דלא
דלמא אמי' בה לדי' תקלה
בל תלמי נדבה נמי דלמא
אמי' לדי' תקלה למעול
בה: בה"פ הוק'. ראיית
מפרשים שפירשו וכוון
דמשמחה לה נדבה ככשרים
כי אמר כנדבתם נדבה
כשרים תלי'ן ולי נראה כיון
דכשרים אינם מתנדבים
אם אין הכהנים עומדת
בעורה כי אמר כלום אלא
כשהכהנים עומדת בעורה:
שאגלחך לשמים. שאגלח
עלי נזירות וזהו שנתחרט
לשם שמים: ע"כ אמר
קרא איש כי יפליא וגו'.
וכתיב קדוש יהיה כולא כך
קראו הכהנים קדוש: משום
דאמי' על הטא. ונגלו
הוא לשם משום לאכול
דבר שקרב על הטא: כל
אשמות נמי. ור"ס תלמי
אלא משום דלאיירי באשם
נקט אשמות: כשהן תודתי'.
נצילין על פירענותם
ומולין אותן בעוונותיהם
ומהרהרין משונה בלכם
יודרין: ונמצאו מביאין
חולין בעורה. לאו דוקא
חולין בעורה דהדר (ג"א)

הוא כאלו נעקד נדרו
ואף קרבתות סוף נזירות הם כחולין בעורה אלא נקט אשם דמסקי' ליה לפי שאין נזיר טהור מביא אשם אלא זה שהיה נדוק גמור היה קים ליה ביה שלא נתחרט בהארץ ימי טומאתו:

